

Елементи нематеріальної культурної спадщини у списках ЮНЕСКО

I. Репрезентативний список нематеріальної культурної спадщини людства

Рік внесення	Назва та короткий опис	Фото
2013	<u>Петриківський декоративний живопис як феномен української орнаментальної народної творчості</u> Жителі села Петриківка прикрашають своє житло, домашні речі та музичні інструменти у стилі орнаментального розпису, який характеризується фантастичними квітами та іншими природними елементами й заснований на ретельному спостереженні за місцевою флорою та фауною. Це мистецтво багате символікою: півень символізує вогонь і духовне пробудження, а птахи символізують світло, гармонію та щастя. У народних повір'ях розписи оберігають людей від горя і зла. До цієї народної художньої традиції залучені місцеві жителі, зокрема жінки різного віку. Кожна родина має принаймні одного практикуючого, що робить декоративний розпис невід'ємною частиною повсякденного життя в громаді. Малярські традиції, включно з символікою орнаментальних елементів, передаються, оновлюються та вдосконалюються від одного покоління до іншого. Основи петриківського декоративного розпису викладають у місцевих школах усіх рівнів, від дошкільних до коледжів, причому всім дітям надається можливість вивчати його. Громада охоче навчає своїм навичкам і ноу-хау всіх, хто виявляє інтерес. Традиція декоративно-прикладного мистецтва сприяє відновленню історичної та духовної пам'яті та визначає ідентичність усієї громади.	© artmuseumdp2011 ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО © a.pikush(a)ukr.net 2011 ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО
2019	<u>Традиція Косівської мальованої кераміки</u> Традиція косівської мальованої кераміки – посуду, обрядових речей, іграшок та кахлів – зародилася у XVIII столітті, а свого розквіту досягла в середині XIX століття. Вироби виготовлені з місцевої сірої глини, политою білою глиною кремової текстури; після висихання їх розфарбовують технікою дряпання металевою паличкою, утворюючи графічний контурний малюнок. Потім їх обпалюють і фарбують оксидами металів, щоб отримати традиційні зелені і жовті кольори, неодмінну особливість кераміки. Іноді майстри додають трохи кобальту, але не настільки, щоб втратити традиційне забарвлення. Під час випалу зелений барвник розтікається, створюючи акварельний ефект, який зазвичай називають «сльозами». Основною особливістю косівської кераміки є образне оформлення орнаменту. Сюжетний мотив виражає історію, побут, фольклор, вірування та звичаї гуцулів, навколишній рослинний і тваринний світ. Кераміка використовується в побуті, має практичне та художнє значення. Майстри працюють у сімейних майстернях і невеликих ремісничих майстернях, їхня практика є маркером ідентичності та ознакою приналежності до громади. Кафедра художньої кераміки Косівського коледжу забезпечує спадкоємність поколінь майстрів і носіїв і несе особливу відповідальність за підтримання традиції,	© Svitlana Pakhlova ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО © Svitlana Pakhlova ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО

	збереження традиційного технологічного циклу (гончарні круги, глина, знаряддя праці та гончарні горни).	
2021	<u>Орнек – кримськотатарський орнамент та знання про нього</u> Орнек - українська система символів та їх значень, яка нині використовується у вишивці, ткацтві, гончарстві, гравюрі, ювелірній справі, різьбі по дереву, розпису скла та стін. Символи розташовані так, щоб створити розповідну композицію. Кримськотатарські громади розуміють значення символів і часто замовляють майстрам створення певних композицій із певним значенням. Геометричні орнаменти використовуються в основному в ткацтві, тоді як рослинні орнаменти використовуються в усіх інших народних промислах, у тому числі й у тих, які не традиційно практикуються кримськими татарами, наприклад, розпис на склі, розпис на стінах чи полотні. До загальноприйнятих символів належать рослини та дерева, що символізують людей різної статі та віку. Загалом існує близько тридцяти п'яти символів, кожен зі своїм унікальним значенням і конотаціями. Наприклад, троянда символізує заміжню жінку, тополя чи кипарис символізують дорослого чоловіка, тюльпан — юнака, мигдаль — незаміжню жінку чи дівчину. Гвоздика символізує літню людину, мудрість і життєвий досвід. Символічність рослинного орнаменту завжди підкреслюється унікальною кольоровою палітрою та символічними поєднаннями. Наприклад, тюльпан всередині троянди символізує любов або союз чоловіка і жінки. Багато символів використовуються як захисні обереги. Відповідні знання та навички передаються кваліфікованими майстрами в родинах і громадах, у неофіційних контекстах, таких як курси вишивання, і в офіційних контекстах, таких як університети.	© Chorna Kateryna, 2019 ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО © Chorna Kateryna, 2019 ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО

II. Список нематеріальної культурної спадщини, яка потребує термінової охорони

Рік внесення	Назва та короткий опис	Фото
2016	<u>Козацькі пісні Дніпропетровщини</u> Громади Дніпропетровщини співають козацькі пісні, які розповідають про трагедію війни, але й особисті стосунки воїнів-козаків. Співаки практикують традицію у трьох різних гуртах: Криниця, Богуславочка та Першоцвіт. Пісні співаються для задоволення, і тому практикуючі можуть мати зв'язок із минулим – своїми предками та історією своєї громади. Багатьом співакам, як чоловікам, так і жінкам, за 70 і 80 років, вони займаються практикою більшу частину свого життя. Групи діють навколо двох основних виконавців: перший, який знає всі тексти пісень, починає співати, потім починає другий (верхнім голосом), за ним решта групи (середніми та нижніми голосами). Якщо в групі немає співаків-чоловіків, жінки імітують їхні низькі голоси. Співаки зазвичай збираються регулярно і, хоча не потребують аудиторії, іноді можуть давати концерти. Це традиція, яка передається в сім'ях, де	© Kravchenko Dmytro, 2014 ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО

молодші члени вчаться від більш досвідчених, але її безперервність зараз під питанням через старіння популяції носіїв і нестачу інших джерел знань для нових поколінь.

© Dnipropetrovsk Regional Council, 2014
[ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО](#)

2022

Культура приготування українського борщу

Випадок надзвичайної терміновості

Український борщ - це традиційна страва, яку готують на бульйоні з додаванням соку буряка, цукрового буряка або зброженого бурякового соку. Версій багато, і практика передбачає рецепт, спосіб приготування і нагоду, за якою готується той чи інший варіант. Борщ готують у великій сковороді або каструлі і зазвичай подають з хлібом або часниковими булочками. Його готують переважно жінки, хоча багато чоловіків також готують його як повсякденне блюдо. Практика багатовікова, передається в родині, з дітьми, які беруть участь у підготовці. Український борщ, як вираз гостинності, об'єднує за столом людей різного віку, статі та походження. Використовується також в обрядовій практиці, наприклад на Поділлі, де третій день весілля зберіг свою обрядову назву «до невістки – на борщ» у значенні «зайти до невістки борщу поїсти». Борщ оспівують у казках, народних піснях та прислів'ях і розглядають як маркер стилю життя та ідентичності. Однак життєздатність елемента знаходиться під загрозою через різні чинники з початком збройного конфлікту в лютому 2022 року, включаючи витіснення носіїв з їхніх громад та культурних контекстів, необхідних для приготування та споживання борщу в Україні. Крім того, руйнування навколишнього середовища та традиційного сільського господарства завадили громадам отримати доступ до місцевих продуктів, таких як овочі, необхідні для приготування страви. Незважаючи на ці труднощі, громади по всій Україні об'єдналися навколо елемента.

© NGO Institute of Culture of Ukraine, 2020
[ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО](#)

© NGO Institute of Culture of Ukraine, 2020
[ЗАВАНТАЖИТИ ФОТО](#)